

- reportasjeleder: Jon Magne Lund
- kulturredaktør: Olav Egil Aune
- kultur@vl.no
- tips til avdelingen: 22 310 389
- flere nyheter på vl.no/kultur

kultur

Hedalen stavkirke er den eldste i Valdres og er blant annet kjent for sin Madonna-figur og et relikvieskrin.

Foto: Lars O. Flydal

I MORGEN
KAN DU...

...markere Hedalen stavkirkes 850-årsjubileum. Jubileet feires med gudstjeneste i kirken, der blant annet biskop Solveig Fiske deltar. Etter gudstjenesten blir det festsamvær på Hedalen barne- og ungdomsskole, med blant annet hardingfelemusikk og korsang og salg av rømmegrøt, speke-mat, kaffe og kaker.
ANE BAMLE TJELLAUG

FÅR ANDERS JAHRES UNGDOMSPRIS

Skuespiller Birgitte Larsen og regissør Sigrid Strøm Reibo blir tildelt Anders Jahres pris for yngre kunstnere for 2013. Prisen er på 100.000 kroner til hver. Birgitte Larsen (f. 1981) har spilt en rekke store roller både på Nationalteatret og Det Norske Teatret. Sigrid Strøm Reibo (f. 1982) har hatt regi på blant annet Hålogaland Teater og Rogaland Teater, og setter opp *Peer Gynt* på Operaen i november 2014. Vårt Land

ASHKENAZY SPILLER I OSLO

Den russisk-islandske pianistlegenden og dirigenten Vladimir Ashkenazy (bilde) holder konsert i Universitetets Aula 3. september, i forbindelse med Oslo kammermusikkfestival. Dermed utvider han også festivalen, som egentlig skulle foregå fra 9. – 17. august. – Det har vært umulig for han å komme til en av de ordinære festivaldatoene, så det nærreste vi kom var 3. september. Men for en så stor stjerne utvider vi mer enn gjerne festivalen med en dag, sier kunstnerisk leder Arve Tellefsen i en pressemelding. Vårt Land

DAGENS KIERKEGAARD

«Mennesket står til alle tider på skilleveien»

Gjør tidlig musikk tidløs

Olav Solvang
olav.solvang@vl.no 22 310 438

Sopranen Elisabeth Holmertz roses for å tolke middelaldermusikk så den høres moderne ut.

Svenske Holmertz synger også opera, avantgardejazz og stavkirkemusikk for å berøre hjerter.

På den nye plata *Sounds Sweet Airs And The Art Of Longing* blir hun akkompagnert av svenske Fredrick Boch på lutt. Sammen tolker de de engelske 1600-tallskomponistene Henry James og Nicholas Lanier. Da de framførte et lignende repertoar på Trolldhaugen, mente NRKs musikkprodusent- og journalist Arild Erikstad at det var sjokkerende bra – blant annet på grunn av en overlegen teknikk og et personlig uttrykk.

– Hva er det med denne ferske bundre år gamle musikken?

– Det er noe med enkelheten og åpenheten som gir meg rom til å bruke stemmen min slik jeg ønsker. Musikken nærmest krever at jeg gjør den til min. Derfor nøler jeg ikke med å gå utenom det «korrekte» i lærebøkene hvis det er nødvendig for å få frem hertespråket i musikken. Det som gjør at folk ikke bare lytter, men tar til seg musikken, sier 37-åringen.

Integritet viktigst. Den svenske sangeren som har vært bosatt i Oslo de siste 17 årene, har ikke noe mål om å være hverken autentisk eller nyskapende.

– Jeg vil stemmen min skal være et instrument som gjør at musikken oppleves tidløs. Da er det helt avgjørende at jeg liker musikken selv, og at jeg tror jeg kan formidle den slik at også andre blir berørt.

– Hvordan kan den berøre?
– Gjennom barokkmusikkens tidløshet, også på grunn av den vakre tekster med kjærlighets-

ELISABETH HOLMERTZ

37 år. Bor i Oslo. Vokst opp i Göteborg. Profesjonell sanger.

Aktuell med plata *Sounds Sweet Airs And The Art Of Longing* og den eksperimentelle operaen *Desiring Machines*.

Etter operadebuten i 2005 med hovedrollen i *Ophelias: Death By Water Singing* av Henrik Hellstenius, har hun sunget flere store operaroller og orkesterverk.

Utdannet ved Høyskolen for musikk i Köln og Musikkonservatoriet i Oslo. Har samarbeidet med blant annet Norsk solistkor, Det norske kammerorkester, Oslo Simfonietta og Kringkastingsorkesteret.

Har gitt ut to barokkplater med svenske Fredrik Bock (lutt), og en plate med musikk av Arne Nordheim.

poesi. Dette representerer en spesiell kraft som har slått an mine egne hjertestrenger, og gitt meg den nerven og oppriktigheten som kreves for å gi andre den samme opplevelsen.

– Er det en absolutt forutsetning at du selv liker musikk du skal viderefremidle?

– Ja, i respekt for musikken og meg selv som musiker. Det handler om integritet.

Eksperimentell musikk. Under Festsplillene i Bergen framførte hun nylig den eksperimentelle operaen *Desiring Machines* som handler om kvinnemyter. Fem dramatikere hadde skrevet tekster om sentrale kvinneskikkelser som Marilyn Monroe, Ophelia, Leni Riefenstahl, Valerie Solanes og Magda Goebbles. Ikoner av Erik Dæhlin var utstilt. I tillegg til vanlige instrumenter ble det benyttet elektroniske virkemidler og videofremvisning. *Desiring machines* vil også bli framført på Brageteatret og i Dramatikens hus i Oslo i november.

– Vi har vridd og vendt på ting for å finne ut hva som fungerer best for formidlingen. Slik vi også gjorde på den forrige barokkplata med Thomas Boeck, hvor vi blandet barokk og pop. Slikt er jeg så glad i.

Jazzinspirasjon. Elisabeth Holmertz tok deler av den klassiske sangutdanningen sin på Musikkonservatoriet i Oslo. Senere har hun levd det meste av sitt voksne liv i den norske hovedstaden, og blitt imponert og inspirert av norske samtidsmusikere og jazzmusikere. Hun har tolket Arne Nordheim på egen plateinnspilling. Henners tidligere ektemann, musikeren Helge Lien, er fremdeles en jazzfavoritt.

– Når våknet jazzinteressen?
– Pappa hadde LP-en *My Song* med Jan Garbarek, og jeg lånte den stadig. Den avdøde jazzsangeren Radka Toneff har også lenge vært en inspirasjon.

Rock og barokk. Under oppveksten i Göteborg var Carola den første store helten, før rock med The Cure og Depece Mode overtok. Samtidig spilte hun farens eneste Alice Babs-LP, som ikke var med jazzrepertoa-

ret hun var mest kjent for, men med tidlig klassisk barokkmusikk, til vinylen knitret som tørr peisved.

Da hennes første sangpedagog introduserte henne for mer barokk, falt hun pladask.

– Allerede da var det enkelheten og åpenheten i musikken som gjorde så sterkt inntrykk. Det som gjorde at jeg fikk lyst til å synge til den. Jeg er vidtfavnende musikalsk, men barokken ligger nok hjertet mitt nærmest

Sopranen Elisabeth Holmertz har siden 2003 samarbeidet med Fredrik Bock som spiller lutt.

Foto: Per Buhrø

Hun har flere ganger framført oratorier i kirker, blant annet i Nidarosdomen.

Turneen i norske stavkirker i 2009, ble likevel noe helt spesielt. CD-en som kom i etterkant, *Stave Church Songs: Martyred Saints And Sister Bells*, ble av bladet *Jazznytt* kalt «Et mestertykke i udogmatisk vokalutøvelse».

– Det gamle repertoaret passet

perfekt i de gamle stavkirkeomgivelsene. Jeg sang blant annet «Aguas Plenas», en sekvens fra en hyllest til St. Thomas Becket fra 1173, som ble funnet under gulvet i Gol stavkirke i 1973. Her lekte vi oss fram til et verk på en time hvor vi blandet tidlig musikk med folkemusikk og jazz.

– Er det annerledes å synge et religiøst repertoar?

– Mye fra barokken er sakralt, så det er noe jeg synger ofte. Men det er noe eget med sanger jeg opplever uttrykker menneskenes rop etter en dypere forklaring på tilværelsens opphav, og hvem vi egentlig er? Det handler om noe vi ikke kan ta og føle på, noe jeg tror er fra Gud. Slike rop trenger heller ikke tekster for å berøre.

Per Oddvar Hildre saman med Lipokmar Tzudir, dirigent for dei 22 songarane frå Nagaland i Nord-India.

Kulturmix på Sunnmøre

Lars Flydal
lars.flydal@vl.no 22 310 414

Sidan 1992 har Per Oddvar Hildre reist verda rundt med Kulturmix-konseptet der formålet er å etablere kontakt med andre kulturytringar gjennom korsong. No snur dei opplegget opp ned og inviterer eit kor frå Nagaland, ein delstat i Nordaust-India i Himalaya, til Noreg for å inspirere norske korsongarar.

200 songarar deltek på seminaret på Borgund Folkehøgskule i Ålesund som endar opp med tre konsertar på Giske, Skodje og i Fosnavåg. I tillegg til å samle drevne songarar er det også sendt ut særskild invitasjon til asylsøklarar og flyktningar i Ålesundsområdet. Gjennom samarbeid med Flyktningkontoret og asylmottaket Hero satsar ein på dette som eit spanande intergreringstiltak.

'Alle' syng. – På Sunnmøre syng «alle» i kor og vi håper at dei påmelde frå andre kulturar etter kvart kan finne seg ein plass i eitt av dei omlag 100 aktive kora på Sunnmøre, fortel dagleg leiar i Himalaya Møre, Bjørn Ødegaard. Som tidlegare Tibet-misjonær var han i 2010 guide for Kulturmixturen til India og Nepal. Etter kvart kom utfordringa om

å organisere ein «omvendt» Kulturmix på Sunnmøre.

Per Oddvar Hildre (Prots) er svært begeistra over besøket av dei 22 songarane frå Nagaland, med dirigenten Lipokmar Tzudir i spissen. Leiraen for det indiske koret driv pionerararbeid og har nyleg starta sitt eige Musikkonservatorium, visstnok det første på høgare nivå i India som bygger på klassisk notelære og fleirstemt song.

U-hjelp i revers. – Dette er norsk kulturell u-hjelp satt i revers. Det byrja med at vi besøkte koret i Nagaland og fann det interessant å bygge opp eit nært samarbeid. No kjem dei hit og inspirerer oss med sitt eige uttrykk inn mot vår kortradisjon. For oss er dette ei blodoverføring, Lipok og songarane viser oss ein glød og er tilnærming til musikken som er meir enn ein fritidssysel. Dei ser verdien av å trenge inn i musikken og det ligg nærmast ein kallstanke bak det dei driv med. I vår kultur ligg det ein del kamuflert angst overfor det som er annleis. Her jobbar vi saman mot eit felles mål, ikkje for å imponere, men vi utviklar vår evne til å kommunisere. Samarbeidet skaper positiv sjølvfølelse og samkjensle, og gjer oss tryggare på kvarandre, fortel Per Oddvar Hildre.